

HRVATSKI *glasnik*

XXXVI. godina, 43. broj

22. listopada 2026.

cijena 300 Ft

Foto: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

**Apsolutni pobjednik natjecanja
u objema kategorijama
je Mišo Udvarac iz Mišljena**

4. i 5. stranica

XI. Susret podunavskih Hrvata

8. i 9. stranica

U sambotelskoj školi

11. stranica

U Dombóváru

15. stranica

Ne)brisanje tragova

U Mađarskoj postoji oko 120 lokalnih samouprava, institucija koje svojim raznolikim programima čuvaju hrvatski identitet i osjećaj pripadnosti te drže hrvatsku zajednicu na okupu.

Specifična je situacija u glavnom gradu. Dok u drugim regijama u kojima žive Hrvati (uglavnom) obitavaju odvojeno subetničke skupine, u Budimpešti te se skupine miješaju, supostoje. Taj susret raznolikih hrvatskih običaja, tradicija, nošnji, plesova, hrvatskih dijalekata širi perspektive i rezultira kreativnim razvitkom.

Možda je nekom čudno što u jednom gradu postoji toliki broj hrvatskih samouprava, ali riječ je o glavnom gradu. U njemu je jedan okrug veći od većine zasebnih gradova u drugim regijama. I svaki okrug ima svoje poslanje, a u njemu postojeća hrvatska samouprava provodi potpuno različit plan i program.

Dok jedni organiziraju proslavu važnih povijesnih obljetnica hrvatskih velikana, i to u suradnji s najvećim mađarskim institucijama poput Mađarskoga narodnog muzeja, drugi se usmjeravaju na pomladak pomažući rad hrvatske škole i njezinih potreba. Neke samouprave više desetaka godina organiziraju dječje kampove na Balatonu, u Budimpešti, izlete u matičnu zemlju, nezaobilazno branje mandarina kod Neretve. Neke samouprave izdaju knjige, druge organiziraju stručna predavanja, neke se okreću umjetnosti i večerima poezije, stvaranju kazališnih predstava.

Organiziraju se književne večeri hrvatskih pisaca, izložbe slika, nastupi folkloraša – odraslih i dječjih skupina, nogometni turniri, zajedničko trčanje maratona. Ugošćavaju se hrvatski zborovi koji uveličavaju (redovite) hrvatske mise na kojima našu djecu dočekuje sv. Nikola.

U toliko velikom gradu nije lako okupiti zajednicu kao što je to u malim mjestima, stoga je rad lokalnih samouprava neizmjerno vrijedan jer one poput mreže brišu granice okruga i upliću svoje hrvatstvo u svoje šarolike niti.

One možda brišu granice okruga da bi ujedinile zajednicu. Ali nikako ne brišu njezine tragove.

Kršul

Novinarka Čarna Kršul zastupnica je Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera (op. ur.).

GLASNIKOV TJEDAN

„Svi smo se vjerojatno barem jednom susreli s pitanjem koliko učenici koji pohađaju nastavu hrvatskoga jezika u Mađarskoj doista vladaju hrvatskim jezikom.”

U čitalačkoj pismenosti mađarski su učenici na PISA-inu istraživanju 2025. godine postigli najlošije rezultate, a i u matematici i prirodoslovlju ostvarili su rezultate ispod prosjeka zemalja OECD-a. Kad je riječ o kompetencijama korisnima i u svakodnevnom životu, Mađarska zaostaje ne samo u međunarodnoj usporedbi nego i u odnosu na zemlje regije. Posebno zabrinjava činjenica da obiteljska i društvena pozadina u Mađarskoj ima veći utjecaj na obrazovne rezultate nego što je to slučaj u prosjeku OECD-a, dok velike razlike među školama dodatno produbljuju postojeće društvene nejednakosti.

Rezultati PISA-e stoga ne govore samo o znanju učenika nego i o društvu u kojemu oni odrastaju i školuju se. Brojke nam pokazuju stanje, ali iza njih uvijek stoje djeca, njihove obitelji, njihove mogućnosti i uvjeti u kojima uče.

A gdje smo mi kad je riječ o hrvatskom jeziku? Svi smo se vjerojatno barem jednom susreli s pitanjem koliko učenici koji pohađaju nastavu hrvatskoga jezika u Mađarskoj doista vladaju hrvatskim jezikom. Nakon gotovo deset godina od utemeljenja Hrvatskog pedagoškog i metodičkog centra, 21. svibnja 2026. godine prvi je put provedeno Procjenjivanje jezičnih kompetencija učenika iz hrvatskoga jezika u hrvatskim manjinskim školama, i to u organizaciji Hrvatske državne samouprave u okviru pilot-programa za školsku godinu 2025./2026.

Procjenjivanje je provedeno u trima dvojezičnim školama – u Santovu, u školi Mate Meršića Miloradića u Sambotelu te u školi Miroslava Krleže u Pečuhu. Vrednovane su četiri ključne jezične kompetencije: razumijevanje pročitane teksta, pismeno izražavanje, razumijevanje slušanoga teksta te jezično-gramatičko znanje.

Kako je istaknuto iz Hrvatskoga pedagoškog i metodičkog centra, cilj mjerenja bio je dobiti jasniji uvid u razinu jezičnih kompetencija učenika, pratiti učinkovitost dosadašnjega rada i prepoznati područja koja zahtijevaju dodatni razvoj i podršku. Naglašeno je i da mjerenje nije zamišljeno kao ocjenjivanje učenika ili uspoređivanje škola, nego kao alat za promišljanje i unapređenje kvalitete nastave, jačanje jezičnih kompetencija te očuvanje hrvatskoga jezika i identiteta.

Sve je to dobro i potrebno. Napokon imamo početnu točku koja nam omogućuje da

stanje znanja hrvatskoga jezika među učenicima sagledamo sustavnije. No upravo sad trebamo postaviti i neka dodatna pitanja. Nije dovoljno znati samo koliko su učenici ostvarili bodova. Važno je znati i tko su oni, iz kakvih obitelji dolaze, kojoj narodnosti pripadaju, koliko se hrvatskim jezikom koriste izvan škole, govore li ga njihovi roditelji, djedovi i bake te što za njih zapravo znači pripadnost hrvatskoj zajednici. Jednako je važno znati zašto su za pilot-program odabrane upravo te tri škole i predstavljaju li one različite modele hrvatskoga narodnosnog obrazovanja.

Jer hrvatsko manjinsko školstvo ne možemo promatrati samo kroz broj učenika, broj sati hrvatskoga jezika, broj škola ili rezultate jednoga testa. Sve su to važne brojke, ali brojke same po sebi ne govore dovoljno. Možemo imati velik broj učenika, a da njihovo znanje hrvatskoga jezika bude sve slabije. Možemo imati velik broj sati nastave, a da učenici nakon završene škole teško mogu voditi svakodnevni razgovor na hrvatskom jeziku. Možemo se hvaliti brojnošću, a zanemariti ono najvažnije – kvalitetu znanja i stvarnu povezanost učenika s jezikom i zajednicom.

Zato bi se kvaliteta hrvatskoga narodnosnog školstva trebala mjeriti i time koliko će učenika koji danas sjede u našim učionicama sutra znati govoriti, razumjeti, čitati i pisati hrvatskim jezikom, ali i koliko će njih željeti sačuvati svoju pripadnost hrvatskoj zajednici.

Prvo dijagnostičko mjerenje stoga treba pozdraviti, ali ga ne treba promatrati kao kraj, nego kao početak. Ako smo odlučili mjeriti znanje, moramo imati hrabrosti pogledati rezultate bez uljepšavanja i postaviti pitanje što oni znače za budućnost našega školstva.

Jer na kraju nije najvažnije koliko smo učenika upisali, koliko imamo sati hrvatskoga jezika ili koliko smo bodova ostvarili na jednom mjerenju. Najvažnije je hoće li učenik koji danas sjedi u našoj učionici sutra moći i željeti govoriti hrvatskim jezikom, hoće li ga doživljavati kao dio sebe i hoće li ga prenijeti svojoj djeci. Brojke nam mogu pokazati gdje smo. Ali same po sebi ne mogu sačuvati jezik. To možemo samo mi – i učenici kojima ćemo ga prenijeti.

Branka Pavić Blažetin

35 GODINA HRVATSKOG GLASNIKA

HRVATSKI GLASNIK

Iz povijesti hrvatskoga tiska u
Mađarskoj

Odobren budžet za nacionalne i etničke manjine

Sabor Republike Mađarske odobrio je budžet za 1991. godinu. Za nacionalne i etničke manjine dodijeljeno je više sredstava nego protekle godine. Demokratskim putem izabrani sabor uvažio je interese narodnosti u toj mjeri kakva se nije zapažala u proteklom jednopartijskom sistemu i njegovom parlamentu. Naime, uzimajući u obzir i inflaciju, umjesto 20 milijuna forinti, koliko je bilo osigurano za izdavanje narodnosnih listova, budžet iznosi 40 milijuna forinti. Iz ovih sredstava moći će se izdvojiti sredstva za posebne novine Hrvata i Srba u Mađarskoj. Oni su sa Slovencima imali svoj tjednik „Narodne novine“, no već godinu dana na slovenskom napisi se ne objavljuju zbog manjka novinara, već na dva jezika i dva pisma. Slovenci će svoj problem riješiti na vlastiti način, svoje će novine tiskati u svojoj matici, u Murskoj Soboti, dok će 90 tisuća Hrvata i pet hiljada Srba također imati svoje posebne listove, da bi se tako i sa jedne i sa druge strane uvažili specijalni interesi i smanjio broj, i na taj način, spornih pitanja. Sabor je osigurao za nesmetano djelovanje narodnosnih Saveza, umjesto predviđenih 100 milijuna forinti 200 milijuna, te se i fond s kojim raspolaže Ured za nacionalnosti i etničke manjine umjesto 20 milijuna povećao na sumu od 50 milijuna.

Đ. F.
(Narodne novine, broj. 2, 10. siječnja 1991.)

SALANTA – U organizaciji i na poticaj Marije Ištoković, zastupnice salantske Hrvatske samouprave, od 5. do 6. listopada 40-ak hodočasnika iz Salante, Pečuha, Harkanja i drugih naselja hodočastilo je u Međugorje. Naši su Hrvati veliki štovatelji Majke Božje te su i ovoga puta molili u jednom od najpoznatijih njezinih svetišta u hercegovačkome Međugorju.

KAPOŠVAR – U organizaciji i uz materijalnu pomoć tamošnje Hrvatske samouprave, u Kapošvaru se pet sati tjedno uči hrvatski jezik u nekoliko skupina. Tri skupine polaznika, njih dvadeset i dvoje, od čega dvije početne i jedna napredna skupina, marljivo uči hrvatski jezik s profesoricom Bojanom Peter iz Nagyatáda.

Iz jugoslavenskih dokumenata o revoluciji 1956.

Dana 23. listopada izbila je revolucija (2)

Nastavljamo s izvješćem veleposlanika Dalibora Soldatića od 23. listopada 1956. godine:

„Ranija vijest da je Plenum CK sazvan za 31. listopada preko radija ispravljena je da će se Plenum održati ovih dana, a prema nekim vijestima CK hoće zasjedati. Po našem mišljenju miting koji su studenti organizirali u znaku solidarnosti s Poljskom, prerastao je u masovne demonstracije koja dobiva sve više nacionalni i antisovjetski karakter. Ima i antisocijalističkih ispada (skidanje crvenih zvijezda, grbova, zastava i amblema vojnicima). Dok partijsko rukovodstvo šuti, CK omladine pokazuje inicijativu. Najprije je pozvao omladinu na miting, prekinulo zasjedanje, a večeras izdao još jedan proglas s 14 točaka, s pozivom radnicima i studentima i omladini da sutra stupe u generalni štrajk. Nadev govor pred Skupštinom, koji je bio vrlo blag, nije naišao na povoljan prijem kod masa.“

Na poziv mađarske Vlade sovjetske trupe umiješale su se u revolucionijska zbivanja i došlo je do krvoprolića masa.

Soldatić 25. X. 1956. javlja (broj 417701):

„Tijekom cijelog jutra uzalud pokušavamo stupiti u kontakt s nekim iz Politbira ili Ministarstva vanjskih poslova. Posjetio sam poljskog veleposlanika koji se nalazi u istoj situaciji. Izolirane grupe još uvijek daju otpor sovjetskim trupama. Demonstracije ponovno oživljuju. U 12 sati veća grupa demonstranata krenula prema Parlamentu da tamo iznosi svoje zahtjeve, u prvom redu odstupanje Gere. Pred Parlamentom stupili u akciju sovjetski tenkovi. Ima žrtava. Odatle u dva navrata telefonirali su našoj ambasadi, i mole za intervenciju da se zaustavi krvoproliće.“

Politburo objavio da je Gere razriješen

dužnosti prvog sekretara Partije i da je na njegovo mjesto izabran Kadar Janoš.“

„Prema izjavi ministra vanjskih poslova Horvata rukovodstvo pristupilo organiziranju grupa radnika komunista koji će od danas popodne osigurati kretanje po gradu. Policijska služba praktično ne postoji, jer je prvog dana bila razoružana od demonstranata. Horvat je savjetovao da za sada još ne pokušam poći MIP-u“ – stoji u brzopletu jugoslavenskog veleposlanika Soldatića (broj 417702).

Demonstranti su se nadali nekakvoj jugoslavenskoj pomoći i podršci, što, kako ćemo doznati, donekle se ispoljavalo, naime, jugoslavensko vodstvo pružalo je podršku prosvjednicima sve dok nije bilo upitno socijalističko ustrojstvo Mađarske, te je s jugoslavenske strane prva sovjetska intervencija osuđivana i smatrana nepotrebnom.

Budući da su se revolucionarni događaji i zbivanja veoma brzo i burno odvijali, Dalibor Soldatić nastojao je svoje nadležne u Beogradu, tj. jugoslavenske vlasti točno informirati, uostalom i 25. listopada (broj 417738): „U 13 sati grupa od 1.000 demonstranata, ozbiljnih građana i radnika, s mađarskim zastavama došla pred našu ambasadu pjevajući mađarsku himnu i skandirajući „Živio Tito“. Izaslanstvo od četvorice prišlo našim drugovima u dvorište i zatražilo da ih primi poslanik. Na odgovor da nije tu, iznijeli da ih primi naša ambasada da prenese jugoslavenskoj Vladi želju mađarske omladine da jugoslavenska Vlada postavi zahtjev OUN da strane trupe prestanu s ubijanjem mađarskih građana na mađarskom teritoriju, i to građane koji mirno i disciplinirano manifestiraju i traže svoju slobodu.“

(Nastavit će se)

Duro Franković

XI. HRVATSKA DRŽAVNA KOBASIJADA

U organizaciji Hrvatske državne samouprave te Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj 11. rujna 2026. godine održana je XI. Hrvatska državna kobasijada. Tijekom večeri nagrađeni su najbolji proizvođači domaćih svinjskih delicija u dvjema kategorijama: kobasice i salame (štifolder). Apolutni pobjednik natjecanja u objema kategorijama bio je Mišo Udvarac iz Mišljenja.

Dio nazočnih

Nakon što su zainteresirani proizvođači sredinom travnja u Hrvatski klub Augusta Šenoe dostavili svoje prijave i proizvode (po jedan komad), ocijenjeni su pristigli uzorci te su utvrđeni rezultati. Stručni ocjenjivački sud pomno je kušao i ocijenio izgled, miris i okus pristiglih delicija.

„Ovogodišnje ocjenjivanje kobasica i salama, ukupno četrdesetak uzoraka, održano je 14. travnja“, izjavila je za Hrvatski glasnik vršiteljica dužnosti voditelja Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Gabriella Kohuth Várhelyi. Četveročlani ocjenjivački sud (Đuro Tarađija, Davorin Bockovac, Boris Kiš i Tibor Radić) ocijenio je kobasice iz Gradišća te kobasice i salame iz Pomurja, Podravine, Bačke i Baranje. Među natjecateljima bilo je pojedinaca, ali i hrvatskih samouprava iz Pomurja i Podravine.

Budući da su prošle godine svečana dodjela nagrada i sama Kobasijada iz proljetnog termina premještene u ranu jesen, a kobasice ne mogu čekati jer ih treba kušati upravo kad dozriju, ocjenjivanje je održano već sredinom travnja.

Večer u Sportskoj dvorani „Dezső Lauber“ u Pečuhu okupila je petstotinjak gostiju oko stolova koje su većinom rezervirale mjesne hrvatske samouprave, institucije u održavanju HDS-a i rijetki pojedinci. Večeri su uz brojne okupljene nazočili veleposlanik Republike Hrvatske u Mađarskoj Mladen Andrić s diplomatskim zborom, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu

Nastup Folklorne skupine Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“

Ivan Guban, predsjednik HDS-a Silvestar Balić i gradonačelnik Pečuha Attila Péterffy, koji su se i obratili nazočnima.

Nazočili su dodjeli diploma najboljim proizvođačima domaćih svinjskih delicija te uživali u ukusnoj večeri, bogatoj ponudi pića i kulturnom programu. Okupljeni su uživali u nastupu Folklorne skupine Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža“ (koju je uvježbala pedagoginja Erika Žarac) te glazbi Aura Banda i mohačkog Orkestra „Planina“.

Priredbi su nazočila i četvorica zastupnika u Mađarskom parlamentu kojima je

za stolom domaćin bio glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Ivan Guban. Među njima bio je jedan od zamjenika predsjednika Mađarskog parlamenta Krisztián Kőszegi iz Pečuha, koji je mandat dobio kao 46. kandidat s državne liste stranke Tisza. Nazočili su i Áron Rózsahegy, koji je mandat osvojio u izbornoj jedinici Mohács 04., dr. Diána Ruzsa, koja je mandat osvojila u izbornoj jedinici Baranya megye 01., te Csaba Lovkó, podrijetlom pomurski Hrvat, koji je mandat osvojio u izbornoj jedinici Zala megye 03.

Branka Pavić Blažetin

DOBITNICI NAGRADA U KATEGORIJI SALAMA 2026.

BROJ	IME	PROSJEK BODOVA	Ocjena
1.	Mišo Udvarac	175	ZLATO
2.	Hrvatska samouprava „Dombóvár” (jelen)	147	SREBRO
3.	István Tupcsia	143	SREBRO
4.	Hrvatska samouprava „Dombóvár”	136	SREBRO
5.	Mišo Šarošac	134	SREBRO
6.	Hrvatska samouprava županije Šomođ (svinjokolja, Martinci)	124	SREBRO
7.	Hrvatska samouprava „Dombóvár” (jelen, Pick)	122	SREBRO
8.	Hrvatska samouprava Semelj	116	SREBRO
9.	Đuro Šarošac	115	SREBRO
10.	István Mihovics	111	SREBRO
11.	Podravci - Daranj (mjesna i hrvatska samouprava)	105	SREBRO
12.	Đuro Šarošac (šalama od divljači)	100	SREBRO
13.	Hrvatska samouprava Sumarton	88	BRONCA
14.	Hrvatska samouprava Potonje (svinjokolja, Martinci)	87	BRONCA
15.	„Bolhói Böllérek” - Hrvatska samouprava Bojeva (svinjokolja, Martinci)	67	BRONCA
16.	Hrvatska zajednica (svinjokolja, Martinci)	61	BRONCA
17.	J. G. Dž. - Zrinski Veterani (svinjokolja, Martinci)	58	BRONCA
	Sopjanski bečari (HR) (svinjokolja, Martinci)	58	BRONCA
19.	Hrvatska samouprava Potonje (svinjokolja, Martinci)	51	BRONCA
20.	Hrvatska samouprava Lukovišća (svinjokolja, Martinci)	50	BRONCA

Brojni nazočni

Folklorna skupina Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma „Miroslav Krleža”

DOBITNICI NAGRADA U KATEGORIJI KOBASICA 2026.

BROJ	IME	PROSJEK BODOVA	Ocjena
1.	Mišo Udvarac	160	ZLATO
2.	Podravci - Daranj, mjesna i hrvatska samouprava (svinjokolja, Martinci)	145	SREBRO
3.	László Poczók Baždarević	140	SREBRO
4.	Podravci - Daranj, mjesna i hrvatska samouprava (svinjokolja, Daranj)	138	SREBRO
5.	Antal Pozsonyi	134	SREBRO
6.	Hrvatska zajednica (svinjokolja, Martinci)	132	SREBRO
	István Tupcsia	132	SREBRO
8.	Mišo Šarošac	129	SREBRO
9.	Hrvatska samouprava županije Šomođ (svinjokolja, Martinci)	128	SREBRO
10.	László Poczók Baždarević (ljuta)	126	SREBRO
	J. G. Dž. - Zrinski Veterani (svinjokolja, Daranj)	123	SREBRO
11.	Rušani (HR) (svinjokolja, Daranj)	123	SREBRO
	Antal Pozsonyi	123	SREBRO
14.	Hrvatska samouprava „Dombóvár”	119	SREBRO
15.	Franci Jurasits	118	SREBRO
15.	Hrvatska samouprava županije Šomođ (svinjokolja, Daranj)	116	SREBRO
17.	Franci Jurasits (ljuta)	112	SREBRO
18.	Franci Jurasits 2026.	92	BRONCA
19.	István Mihovics	85	BRONCA
20.	Andrija i Tomo Handler	79	BRONCA
21.	„Bolhói Böllérek” - Hrvatska samouprava Bojeva (svinjokolja, Martinci)	78	BRONCA
22.	Hrvatska samouprava Sumarton	77	BRONCA
23.	Emília Turul	73	BRONCA
24.	J. G. Dž. - Zrinski Veterani (svinjokolja, Martinci)	67	BRONCA
25.	Áron Hoós	64	BRONCA
26.	Hrvatska samouprava Lukovišća (svinjokolja, Martinci)	58	BRONCA
27.	Sopjanski bečari (HR) (svinjokolja, Martinci)	56	BRONCA
28.	Hrvatska samouprava Potonje (svinjokolja, Martinci)	55	BRONCA

Radni sastanak o položaju i budućnosti hrvatske zajednice

Na poziv Hrvatske samouprave Zalske županije u Sepetniku je 12. rujna održan važan radni sastanak na kojem su se okupili predstavnici pomurskih mjesnih hrvatskih samouprava, odgojno-obrazovnih ustanova te civilnih udruga iz Bečehela, Boršfe, Jegerseka, Letinje, Kerestura, Mlinaraca, Serdahela, Sumartona, Pustare, Sepetnika i Velike Kaniže te predstavnica Hrvatskog kulturno-prosvjetnog zavoda „Stipan Blažetin“. Glavni cilj foruma bio je otvoreni razgovor o trenutačnom položaju hrvatske narodnosti, rješavanju gorućih pitanja te definiranju smjernica za budućnost. Kako bi se osigurao izravan dijalog s donositeljima odluka, organizatori su na forum pozvali novoizabranog parlamentarnog zastupnika Csabu Lovkóa i najviše dužnosnike Hrvata u Mađarskoj – parlamentarnog glasnogovornika Ivana Gugana i predsjednika Hrvatske državne samouprave Silvestra Balića. Međutim, kako doznajemo od predsjednice Hrvatske samouprave Zalske županije Anice Kovač, na poziv se odazvao samo parlamentarni zastupnik. U ime domaćina nazočne su pozdravili načelnik Sepetnika Szabolcs Gergály i predsjednica Hrvatske samouprave Sepetnika Mária Metz.

Hrvatska samouprava Zalske županije od samog utemeljenja radi na povezivanju hrvatskih organizacija i ustanova u regiji te dobro poznaje njihovo djelovanje i probleme. Predsjednica Anica Kovač smatra da je jedan od najvećih problema gubljenje narodnosnog jezika jer se u obiteljima više ne govori hrvatski jezik ili je to vrlo rijetka pojava. Upravo zbog toga županijska samouprava redovito organizira tečajeve hrvatskog jezika (i u skladu sa svojim mogućnostima osigura lektora iz matične domovine), potpomaže razmjenu učenika i poučne izlete u matičnu domovinu. No potrebne su dodatne mjere i dodatna sredstva kako bi se očuvao hrvatski jezik.

Hrvatska samouprava Zalske županije, koja od svojeg utemeljenja povezuje hrvatske organizacije i ustanove u regiji, pokrenula je niz inicijativa za rješavanje gorućih problema, ponajprije ubrzanog gubljenja hrvatskog jezika. Budući da se u obiteljima sve rjeđe govori hrvatski, ključnu ulogu u očuvanju identiteta sad ima isključivo obrazovni sustav. Hrvatska samouprava Zalske županije i drugi sudionici foruma predlagali su mjere za spas jezika.

I statistike pokazuju zabrinjavajući trend – na posljednjem popisu stanovništva samo 1156 osoba smatralo je hrvatski svojim materinskim jezikom. Brojka se smanjila za 45 % u odnosu na popis iz 2011. godine, a smanjio se i broj onih koji govore hrvatski jezik – 2011. ta je brojka bila 2557, a 2022. 1262 (50 % manje).

Kako bi se zaustavio taj negativni trend, predsjednica samouprave Anica Kovač izvijestila je o konkretnim pitanjima i prijedlozima s nedavno održanog foruma. Zatražena je dosljedna primjena

Parlamentarni zastupnik Csaba Lovkó

zakona o narodnostima koji omogućuje otvaranje zasebne skupine ili razreda ako to zatraži najmanje osmero roditelja. Istodobno se predlaže ukidanje ograničenja upisnih okruga za narodnosne ustanove kako bi djeca lakše dolazila do hrvatskih škola. Velik problem predstavlja i nedostatak novca. Škole godinama od obrazovnog okruga dobivaju fiksnih 600 tisuća forinti za partnerske programe. Taj iznos nije dovoljan ni za putovanja i ugošćivanje gostiju iz matične domovine, zbog čega se molilo da se poveća materijalna potpora za programe koji pospješuju uporabu jezika. Predložene su i neke inovativne metode koje bi mogle osnažiti status jezika: otvaranje narodnosnih škola kao baza za praktične vježbe domaćih i inozemnih studenata, veća financijska potpora za organizaciju međunarodnih kampova i usavršavanje narodnosnih pedagoga, omogućavanje polaganja državnog jezičnog ispita u samim narodnosnim školama te priznavanje hrvatskog

kao stranog jezika na svim fakultetima. Također bi trebalo osigurati okvir za izborne predmete, veću slobodu pri izboru udžbenika te lektore i druge stručnjake za komunikaciju i njegovanje hrvatske kulture.

Kad je riječ o djelovanju hrvatskih samouprava, govorilo se i o manjinskom izbornom zakonu te o financiranju. U tom pogledu predstavnici mjesnih hrvatskih samouprava ponovno su se vezali uz narodnosno obrazovanje i naglasili kako bi se morala povećati potpora za djelovanje samouprava koje potpomažu odgojno-obrazovne ustanove. Spomenuta je i izgradnja mosta na rijeci Muri, koji bi umnogome pomagao u povezivanju s matičnom domovinom, te izgradnja ceste između Kerestura i Belezne i delegiranje pripadnika hrvatske narodnosti u radnu skupinu odgoja i obrazovanja.

Parlamentarni zastupnik u mnogim je pitanjima obećao podršku te dodao kako mu je posebno važno da se odluke koje se tiču Hrvata ne donose samo o njima, nego zajedno s njima. Upravo su za to potrebni dijalozi i suradnja. O izgradnji mosta rekao je da je za planove izgradnje mosta objavljen tender, ali nažalost zbog podnošenja žalbe jedne tvrtke proces se produžuje. Vjeruje da bi izgradnja mosta puno doprinijela očuvanju hrvatskoga identiteta, a naravno i u gospodarskom razvoju područja. U vezi s raznim pitanjima zamolio je nazočne da se prijedlozi usklade s cijelom hrvatskom zajednicom i da se tako usklađeni upute nadležnim tijelima.

Beta

Foto: Csaba Lovkó (Facebook)

IZLAGANJE PROJEKTHNIH TEMA

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Santovo i ove godine priređuje se Izlaganje projektnih tema koje će se održati 12. studenoga 2026. s početkom u 11 sati u Santovu.

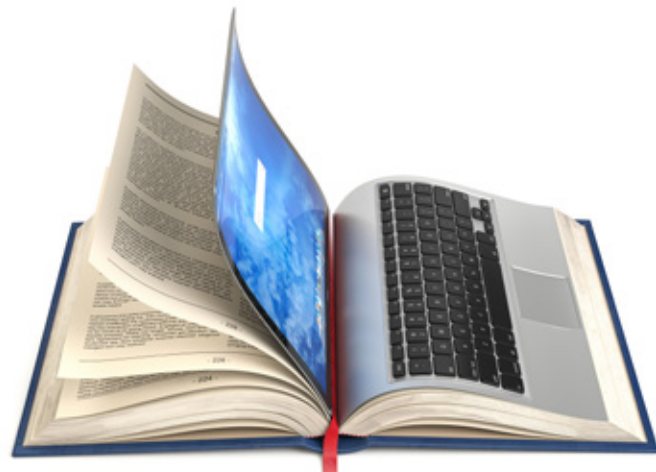
Ovogodišnja tema:

MOJA ŠKOLA NEKADA I DANAS

Prijaviti se mogu učenici od 5. do 8. razreda iz škola s predmetnom nastavom i dvojezičnih škola u Mađarskoj.

Učenici su dužni nakon prikupljanja, sortiranja i obrade informacija i materijala formirati radne skupine za prezentaciju. Iz jedne škole može se prijaviti 6 do 8 učenika s jednim mentorom. Način izlaganja projektnih tema je slobodan. Usmeno izlaganje učenika treba biti popraćeno informativnim panoom ili računalnom prezentacijom izabrane teme u trajanju od najviše 10 minuta.

Ako tema dopušta, učenici mogu pripremiti sitne suvenire koje mogu podijeliti sudionicima.

Projekt mora imati jasno zacrtane ciljeve i korake pomoću kojih će biti ostvaren! Krajnji je rezultat zajednički napravljeno djelo, postignuće koje ima primjenjivu vrijednost. Metoda je integrativna, ne može se zatvoriti u predmetnu strukturu. Metoda služi socijalnom učenju jer se tijekom projekta uvježbava odgovornost, suradnja, kulturna rasprava i rješavanje sukoba.

Izvedba: Kolege biraju ponuđene ili posebno osmišljene potprojekte. Oni će biti nositelji projekta. Učenicima se daje ponuda naslova i voditelja i nakon toga sami se prijavljuju u radnu skupinu.

Završnica: Nakon prikupljanja, sortiranja i obrade informacija i materijala formira se radna skupina čija je zadaća složiti materijal za izložbu, prezentaciju, program itd. Na izložbu, prezentaciju i ostalo obično se pozivaju roditelji, gosti i partneri škole, što će u našem slučaju biti po raspisanome natječaju.

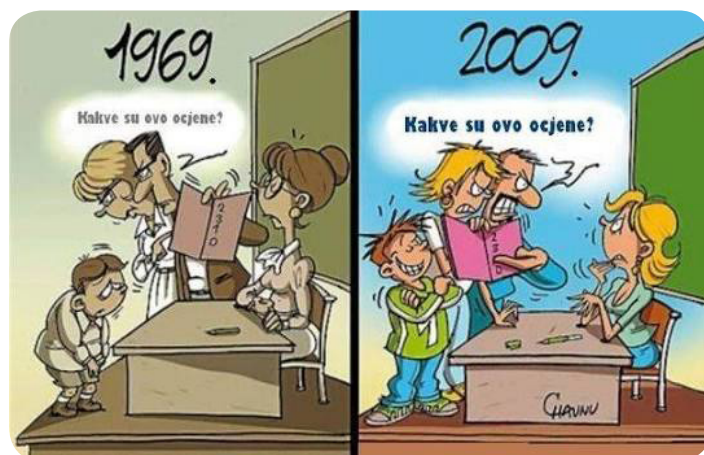
Prijavnice treba dostaviti do 12. listopada 2026. godine na e-adresu hds@horvatok.hu.

Uvažiti će se samo točno i potpuno ispunjene prijavnice koje su poslone na vrijeme.

S prijavom sudionici daju pravo i pristaju na to da se o njima objave fotografije na mrežnim stranicama HDS-a te su suglasni s njihovim daljnjim korištenjem.

PROJEKTHNA NASTAVA

O metodi: Projektna nastava posebna je metoda koja svojom složenosti omogućuje različite učeničke aktivnosti. Razlika u sposobnosti i pripremljenosti tijekom projekta se izjednačuje. Učenici imaju mogućnost slobodno birati između predmeta (područja) i načina (metode) obrade. Na taj se način opredjeljuju za vlastiti način rješavanja problema koji stoji u središtu projekta. Projekt (problem) se rješava na sve moguće načine i u svim mogućim aspektima. Učenicima je problem ponuđen, rješenja sami nalaze, nisu promatrači (slušatelji), nego aktivni sudionici zbivanja. To ne znači samo prikupljanje i obradu informacija već i sudjelovanje u javnome životu (ako je problem takve naravi) ili aktivno stvaranje (u našem slučaju).

Za sve dodatne informacije možete se obratiti na telefon +36 30 864 6394 ili na e-adresu hds@horvatok.hu.

Povezivanje, njegovanje tradicije i prijateljstva

XI. SUSRET PODUNAVSKIH HRVATA – RACA U BAĆINU

U organizaciji Hrvatske samouprave Baćina u subotu 12. rujna priređen je XI. Susret podunavskih Hrvata – Raca uz cjelovečernji kulturni program. Pozivu su se odazvali pjevački zborovi, plesne skupine i svirci iz Tukulje, Andzabega, Erčina, Dušnoka, Kalače i Baćina te kao posebni gosti učenici osnovne škole iz gradišćanskog mjesta Kemlje.

U ime domaćina nazočne je srdačno pozdravila zastupnica Hrvatske samouprave Baćina Vivien Szarvas Jelencsity, ujedno i voditeljica programa, koja je rekla: „Ima susreta koji nisu samo vraćanje u zavičaj nego i povratak korijenima. Danas smo se okupili da zajedno slavimo ono što smo naslijedili od svojih predaka – pjesme, plesove, običaje i snagu zajedništva.” Posebno je pozdravila goste sudionike, predstavnike županijske hrvatske samouprave, predsjednike i zastupnike mjesnih hrvatskih samouprava te baćinskog načelnika Csabu Feketea.

mlade i učine ih našom svakidašnjicom. I zbog toga su važni ovakvi susreti jer ne susrećemo samo sudionike i goste nego i poznanike i prijatelje”, kazao je uz ostalo Csaba Fekete te zahvalio svim sudionicima, hrvatskim samoupravama, izvornim sku-

Ženski pjevački zbor „Ružice” iz Kalače

Pjevački zbor „Jorgovani” iz Erčina

Nakon hrvatske i mađarske himne nazočnima se obratio i načelnik. „Izuzetna mi je čast i radost da vas mogu pozdraviti na XI. Susretu podunavskih rackih Hrvata. Posebno mi je drago da je ovogodišnji domaćin naše selo Baćin. Ovi susreti znače puno više od jedne kulturne priredbe. Uz predstavljanje kulturnih vrijednosti ovi susreti znače i čuvanje tradicija i jačanje naših rackohrvatskih zajednica, a ponajviše zajedništva naših ljudi koji rade na očuvanju svega onog što su nam ostavili naši predci te se zalažu da sve to prenesu nadolazećim naraštajima. Ponajviše da sve te vrijednosti prenesu na

srdačno pozdravio i predsjednik Hrvatske samouprave Baćina Šoma Anišić, a nazočnima se obratio i pokretač susreta rackih Hrvata bivši ravnatelj Doma kulture u Baćinu István Perity.

KUD „Biser” iz Dušnoka

„Veliko nam je zadovoljstvo da se danas ponovno okupila zajednica podunavskih rackih Hrvata u našem mjestu. Ovaj susret nije samo predstavljanje nego i njegovanje naše tradicije i prijateljstva koje nas iz godine u godinu okuplja u drugom mjestu i sve više povezuje. Od svojih smo predaka naslijedili

dragocjenu baštinu koju smo dužni s ljubavlju čuvati i prenositi budućim naraštajima. Naš jezik, pjesme, plesovi, običaji i vjera naše su zajedničko blago. Oni nas podsjećaju na naše korijene i daju snagu”, naglasio je uz ostalo Šoma Anišić zahvalivši svim sudionicima, organizatorima i podupirateljima koji su pridonijeli organiziranju XI. Susreta rackih Hrvata.

TRENUTAK ZA PJESMU

BOLNIČKI FRAGMENTI VII

*Ne vjerujem ovoj noći
izdaće me.
Ako samo sklopim oči,
ako trenem,
prikraće se,
zaklaće me,
ili će me udaviti omčom mraka.*

*Ne vjerujem ovoj noći,
crnoj,
gluvoj,
bez koraka*

Vito Nikolić

Posebni gosti: učenici iz Kemlje

Pjevački zbor „Ružmarin” iz Bačina

Kao idejni začetnik i pokretač susreta podunavskih Hrvata – Raca nazočnima se obratio István Perity, dugogodišnji ravnatelj Doma kulture u Bačinu i bivši zastupnik Hrvatske samouprave grada Kalače. Obrativši se rackohrvatskoj braći i sestrama, prijateljima i gostima, ukratko je podsjetio kako je sve počelo davne 1979. godine kad je imenovan ravnateljem Doma kulture „Nikola Jurišić” u Bačinu. Sljedećih je godina s plesačima koji su se izdvojili iz kalačkog plesnog društva utemeljio Južnoslavensku plesnu grupu u Bačinu. Za njega je to vrijeme bilo povratak korijenima, vodio je kulturnu grupu, organizirao plesačnice i programe, a kasnije je i diplomski rad napisao na temu iz povijesti Bačina pod naslovom *Iskustvo istraživanja obiteljskog rodoslova*. Sudbina ga je odvela u Kalaču gdje je nastavio rad u kulturi, a bio je i glavni organizator Međunarodnog podunavskog festivala folklor. S prijateljima je utemeljio i Plesni krug „Veseli Raci” u Kalači. Kao zastupnik Hrvatske samouprave grada Kalače, čiji je predsjednik bio Bariša Dudaš, inicirao je povezivanje sa sjevernim podunavskim rackim Hrvatima u Tukulji, Andzabegu i Erčinu. Tako je prije 11 godina u okviru Međunarodnog festivala podunavskog folklor u Kalači pokrenut i održan I. Susret podunavskih rackih Hrvata koji je ove godine prvi put priređen u Bačinu.

Nakon pozdravnih riječi i govora uslijedio je šaroliki kulturni program u kojem su nastupili Pjevački zbor „Ružice” iz Kalače, Racki muški pjevački zbor iz Tukulje, Izvorna plesna skupina „Igraj kolo” iz Andzabega, učenici osnovne škole iz Kemlje, Južnoslavenska plesna skupina i Orkestar „Kolo” iz Tukulje, KUD „Biser” iz Dušnoka, Pjevački

KUD „Igraj kolo” iz Andzabega

zbor „Jorgovani” iz Erčina, Muški pjevački zbor „Komšije” iz Tukulje i Pjevački zbor „Ružmarin” iz Bačina. Uz izvorne racke pjesme i plesove predstavili su i plesove, pjesme i običaje drugih hrvatskih regija u Mađarskoj, pa i Hrvatske. Izveli su plesove i pjesme pomurskih i baranjskih Hrvata, ali i santovačke šokačkohrvatske plesove i pjesme. Učenici iz Kemlje prikazali su pučki običaj koji je povezan s blagdanom sv. Barbare.

U predvorju Doma kulture postavljena je prigodna izložba fotografija iz prošlosti Bačina, njegova kulturnog života i nekadašnje Južnoslavenske plesne skupine. Između

ostalih izloženi su i napisi Hrvatskog glasnika s fotografijama s baćinskih događanja s početka 2000-ih godina.

Nakon zajedničke večere svih sudionika i uzvanika susret podunavskih rackih Hrvata završen je plesačnicom uz domaći orkestar Zabavna industrija.

Nakon programa organizatori su darivali sve sudionike skromnim darovima koje su preuzeli predstavnici društava.

Dodajmo kako je Hrvatska samouprava Bačina u pomlađenom sastavu uistinu

bila dobar domaćin, a svi su zastupnici pridonijeli uspješnoj organizaciji. Voditeljica programa bila je Vivien Szarvas Jelencsity, pozdravne riječi uputio je predsjednik Šoma Anišić, sudionike i goste primale su Anett Horváth i Anikó Anišić, a Gábor Markó je i plesao u dušnočkom KUD-u „Biser”.

Priredba je ostvarena uz potporu Hrvatske samouprave Bačko-kiškunske županije, Hrvatske narodnosne kulturne udruge „Vodenica” Bačin, Samouprave sela Bačina, Ureda predsjednika Vlade i Fonda „Gábor Bethlen”.

S. B.

Muški pjevački zbor iz Tukulje

KLAPSKA VEČER U STAROM BUDIMU

U organizaciji Hrvatske samouprave Starog Budima – Bekašmeđera 12. rujna 2026. u starobudimskom Vrtu Stifler održana je Klapska večer koja je imala i funkciju međuregionalnog, ali i međudržavnog mosta. Tako je bilo jer je u Budimpeštu privukla izvođače iz Gradišća, ŽVS „Nijanše“, a i iz Hrvatske – legendarnu riječku klapu Nevera.

Zanimanje za klapski koncert bilo je iznimno veliko iako klapska glazba među Hrvatima u Mađarskoj nije osobito popularna. U idiličnom ambijentu starinskog vrta okupljena hrvatska zajednica prijatelja živo je razgovarala i izmjenjivala iskustva iščekujući koncert. Među njima bio je i veleposlanik RH u Mađarskoj Mladen Andrić i brojni drugi.

Događanje je moderirala predsjednica organizatorske samouprave Čarna Kršul Kerekes, koja je istaknula: „Posebno mi je drago da je danas s nama ovdje naš gost večeri, klapa Nevera iz Rijeke, iz primorskog kraja u kojem sam odrasla. Ona će nam uz pjesmu donijeti dašak hrvatske obale i njezina ugođaja. Smatram da Hrvati u Mađarskoj imaju brojne potencijale i u umjetnosti i glazbi te bi trebali surađivati i dičiti se tim potencijalima i vrijednostima. Jedan od takvih hrvatskih talenata u Mađarskoj zasigurno je i Ženska vokalna skupina 'Nijanše'."

Dvosatni koncert oduševio je sve prisutne, koji su često uglas pjevali poznate hrvatske hitove te su nagrađivali izvođače velikim pljeskom. Pred kraj je klapa Nevera sišla s pozornice i prišla bliže publici, koja je tražila još jednu pjesmu svaki put kad je klapa planirala koncert privesti kraju.

Nakon završenog koncerta uslijedilo je još dugo zajedničko muziciranje „Gradišća i Primorja“ tijekom kojega su se ŽVS „Nijanše“ i klapa Nevera upotpunjavali pjesmom i instrumentima.

Koncert je kao predgrupa otvorila Ženska vokalna skupina „Nijanše“ iz Koljnofa. Njihov glazbeni repertoar sadržava gradi-

Na zajedničkom druženju

šćanske, hrvatske crkvene, svjetovne, klapske, moderne te folklorne skladbe.

Pozornicu je zatim preuzela klapa Nevera, legendarna riječka klapa koja djeluje više od 30 godina. Glavni joj je osnivač Sanjin Mandičić. Tijekom godina postojanja i rada klapa je ostvarila brojna gostovanja u zemlji i inozemstvu (Slovenija, Italija, Austrija, Mađarska, Francuska, Njemačka, Češka) uspješno prezentirajući hrvatsku, osobito domaću primorsku pjesmu. *HG*

Hrvatska izvorna folklorna grupa niže nastupe uoči 30. obljetnice

Hrvatska izvorna folklorna grupa iz Budimpešte niže svoje nastupe, a već u prvom vikendu rujna imala je dva velika nastupa: na renomiranom 36. Festivalu šampanjca i vina Budafok te na Danu kulture narodnosnih samouprava u Pešteržebetu.

Kod publike su prošle godine na Festivalu šampanjca i vina Budafok ostvarili velik uspjeh te su osim otplesanih plesnih koreografija i zaokružili događanje vođenjem plesačnice u koju se uključilo mnoštvo prisutnih. Ove godine ponovno su dobili poziv Hrvatske samouprave XXII. okruga da nastupe 6. rujna u okviru službenog programa festivala.

Spomenuti festival odvijao se ove godine između 4. i 6. rujna, a Budafok je očekivao posjetitelje na nekoliko lokacija – na trima glavnim pozornicama, u zasebnom dječjem parku i s brojnim popratnim programima. Budafok, koji se inače naziva vinskom četvrti Budimpešte jer ima sustav podruma koji se proteže nekoliko kilometara ispod dunavske četvrti, važno je središte mađarske vinske i šampanjske kulture već više od stoljeća.

Voditeljica Hrvatske izvorne folklorne grupe Eva Išpanović izjavila je da joj je, kao i cijeloj ekipi, bila čast nastupiti na velikoj pozornici tog festivala (Piac tér). Dodala je i da se pripremaju za proslavu svoje velike 30. obljetnice djelovanja.

Samo dan prije, 5. rujna, skupina je nastupila na Danu kulture narodnosnih samouprava u Pešteržebetu. On se odvio pod pokroviteljstvom Samouprave Pešteržebeta, a u svečanom programu

Hrvatska izvorna folklorna grupa

osim Hrvata nastupili su Romi, Ukrajinci, Rusini, Nijemci, Slovaci, Bugari, Grci i Armenci. Slavila se raznolikost narodnosnih kultura i tradicija te gastronomske ponude. Hrvatska izvorna folklorna grupa iz Budimpešte dobila je poziv za nastup od predsjednika Hrvatske samouprave Pešteržebeta Balázsa Miskolczija.

Kršul

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i gimnaziji Mate Meršića Miloradića prvi razred ima 19 učenika

U Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi i gimnaziji „Mate Meršić Miloradić“ svečano je otvorena školska godina 2026./2027. Svečanost je okupila učenike, roditelje, odgojitelje, učitelje, nastavnike i ostale djelatnike škole, a početak nove školske godine obilježen je prigodnim programom i riječima dobrodošlice.

Na početku svečanosti nazočni su poslušali mađarsku i hrvatsku himnu, a nakon toga ravnateljica Edita Horvat-Pauković pozdravila je sve učenike, roditelje i djelatnike te im poželjela uspješan početak nove školske godine. O djeci će se brinuti ukupno 34 djelatnika institucije. Od toga vrtić ima četiri odgajateljice, a ukupan je broj pedagoga s ravnateljicom na čelu 19. Ostalo je tehničko i drugo osoblje.

Ove godine ustanovu pohađa ukupno 165 djece i učenika. U vrtić je upisano 37 djece, osnovnu školu pohađa 118 učenika, a gimnazijski program ima ukupno deset učenika (9. r. šest učenika, 10. r. četiri učenika). Posebno je istaknuto kako se srednjoškolski program iz godine u godinu razvija i širi, a ove je školske godine stigao do desetog razreda.

Posebna pažnja tijekom svečanosti posvećena je učenicima koji ove godine kreću u više razrede te učenicima koji su novi, tj. koji su se tek priključili školi. U peti razred stigao je Márk Böcskei, dok se sedmom razredu pridružila Mercédesz Sümegi. Učenicima su upućene želje da se što uspješnije uključe u razredne zajednice, steknu nova

prijateljstva, svladaju izazove u učenju hrvatskoga jezika te tijekom godine dožive mnogo lijepih trenutaka.

Najviše pozornosti, kao i svake godine, privukli su najmlađi, „naši prvašići“, kojih je ukupno 19. Njihove su učiteljice Viktorija Kocsis Lakotár i Valentina Brdar, a prvi dan škole bio im je posebno uzbudljiv jer su zakoračili u novo životno razdoblje. Svečanost su upotpunili kratkim prigodnim programom kojim su se predstavili školskoj zajednici i simbolično ušli u svijet školaraca. Nakon nastupa prvašići su primili prigodne poklone i uspomene na svoj prvi školski dan te su predani svojoj učiteljici, koja će ih tijekom školske godine voditi kroz njihove prve školske korake.

U svojem obraćanju roditeljima ravnateljica je naglasila njihovu važnu ulogu i istaknula kako su roditelji najvažniji partneri škole u odgoju i obrazovanju djece. Posebno je pozvala roditelje na povjerenje prema djeci, razumijevanje njihovih pogrešaka kao sastavnog dijela učenja, ali i na osiguravanje dovoljno vremena za igru, odmor i slobodno vrijeme. Istaknuta je i važnost otvorene komunikacije između roditelja i škole kako bi se eventualne poteškoće zajednički što uspješnije rješavale.

Andraš Kovač

Polumaraton Virovitica – Barča

Sportske zajednice dvaju pograničnih gradova, Virovitice i Barče, 12. rujna organizirale su 34. put međugranični cestovni polumaraton Virovitica – Barča. Ove godine start utrke bio je uz nogometni teren Sportskog centra Vegeška, a cilj ispred gradskog bazena u Barči. Start male utrke bio je na graničnom prijelazu Terezino Polje.

Svake godine utrka okuplja brojne zaljubljenike u atletiku s objiju strana rijeke Drave, a ovogodišnja se održala po gotovo idealnom vremenu. Nakon kiše i zahlađenja trkači su imali odlične uvjete za natjecanje.

Medalje i pehare najboljima u svim kategorijama uručile su gradonačelnica Barče Erika Rösler Ander i zamjenica virovitičkog gradonačelnika Vlasta Honjek-Golinac.

Posebne pehare dobili su apsolutni pobjednici, Darko Dolovski i Dora Posavac, te najstariji i najmlađi sudionici utrka. Na utrci polumaratona najmlađi je bio Jambor Marton sa 16 godina, a najstariji doajen utrke Zlatko Milošević sa 74 godine. Na maloj utrci najmlađi je bio Marko Šokec sa sedam godina, a najstarija je bila Marija Ferić sa 65 godina.

Ukupno je 77 trkača prešlo cilj.

Branka Pavić Blažetin · Foto: Barcs Város (Facebook)

Pobjednici s nagradama

Dan sela i Hrvatski dan u Novom Selu

Svaka priredba u nekom malom naselju mobilizira cijelo selo, a u Novom Selu, u kojemu su još uvijek većinsko stanovništvo Hrvati, zaista se za njezinu organizaciju podigne cijelo selo. Tako je i kad je riječ o zastupničkom tijelu Mjesne samouprave i načelnici sela Szilviji Kazinczi, ali i zastupnicima Hrvatske samouprave na čelu s Béloom Szilágyijem i zastupnicima Kristinom Greguricz i Kálmánom Erdélyijem.

KUD „Tanac“

Tako je to i kad se organizira bilo koja mjesna priredba. Cilj je učiniti vidljivijima Hrvate Novog Sela, ali i pokazati što imaju i čemu teži to malo podunavsko naselje i njegovo bogato nasljeđe. Tako je bilo i 12. rujna na Hrvatskom danu i Danu sela.

U ranim poslijepodnevima otvoreni su programi za djecu u dvorištu mjesnog doma kulture. Vrtuljak, dvorac za skakanje, pecanje, oslikavanje lica – za svakoga se našlo nešto, kako za djecu tako i za roditelje. Prikazana je i priča uz glazbu „A királylány és a huszár“.

U kulturnom programu nastupili su pečuški KUD „Tanac“, Muški pjevački zbor „Hrastina“ iz Udvara te glazbenik Dani Kiss.

Slijedila je zajednička večera, a potom večernja zabava uz glazbeni sastav Alibi. Kako smo pročitali na pozivnici, dan je održan uz potporu Mjesne samouprave Novog Sela, Hrvatske samouprave Novog Sela i glasnogovornika (predstavnik) Hrvata u Mađarskom parlamentu Ivana Gugana.

Branka Pavić Blažetin

PAG/SIGET – Gradonačelnik Paga Stipe Žunić drugi vikend srpnja boravio je u Sigetu u povodu obilježavanja ovogodišnjih Dana Zrinskih. U sklopu programa gradonačelnik Žunić položio je vijenac u Parku tursko-mađarskog prijateljstva odajući počast Nikoli Šubiću Zrinskom i svima koji su sudjelovali u obrani Sigeta. I ovogodišnje obilježavanje istaknulo je snažne prijateljske veze Paga i Sigeta te trajno sjećanje na junaštvo Nikole Šubića Zrinskog.

Mala stranica

SVJETSKI DAN ANIMIRANOG FILMA

Svi rado gledamo animirane filmove od svojih najmlađih dana. Crtani i animirani filmovi imaju važan utjecaj na razvoj djeteta. Oni informiraju, zabavljaju i educiraju, a ujedno razvijaju maštu i kreativnost. Jedan je od najvažnijih aspekata crtanih filmova njihova edukativna vrijednost. Kroz crtane filmove djeca mogu naučiti brojne vrijednosti kao što su prijateljstvo, ljubaznost, hrabrost i poštovanje. Ti filmovi često obrađuju važne teme poput prihvaćanja različitosti, rješavanja sukoba i važnosti ekipnog rada. Uz likove i priče djeca mogu razvijati moralne vrijednosti i socijalne vještine. Vizualni elementi, raznoliki likovi i fantastični svjetovi potiču djecu da razmišljaju izvan granica stvarnosti. Svjetski dan animiranog filma obilježava se svake godine 28. listopada u spomen na dan kad je Émile Reynaud, izumitelj praksinoskopa, 1892. godine u Parizu organizirao prvu projekciju animiranog filma *Pauvre Pierrot!* (*Jadni Pierrot!*). Film se sastojao od 500 ručno oslikanih slika na perforiranoj vrpici dužoj 36 metara, a projiciran je s pomoću Reynaudova optičkog kazališta. Trajao je oko 15 minuta.

Mali kviz o stranim i hrvatskim animiranim filmovima

Koliko poznaješ animirane filmove? Pokušaj riješiti kviz, a za laku noć pogledaj jedan od svojih omiljenih animiranih filmova!

- Kako se zove plava, iznimno brza zmija koja bježi od zločestog i proždrljivog jastreba u kultnom crtiću Eustahije Brzić?
a) Trkom Frk b) Eustahije Brzić c) Trkonja
- Kako se zovu dva češka majstora iz „A je to!“ koji u svakoj epizodi pokušavaju popraviti kućanske stvari, ali uvijek naprave još veći kaos?
a) Lolka i Bolka b) Stan i Pan c) Pat i Mat
- Kako se zove jedini hrvatski animirani film redatelja Dušana Vukotića koji je osvojio prestižnu nagradu Oscar 1962. godine?
a) Surogat b) Palčić c) Malić
- Kako se zove simpatični i domišljati profesor iz istoimene kultne animirane serije (1967. – 1978.) koji svoje probleme rješava uz pomoć čarobnog stroja?
a) Dumbledore b) Baltazar c) Sveznalica
- Koji poznati hrvatski animirani film iz 1997. godine prati avanture malog miša, postolarskog šegрта, a nastao je prema romanu Ivane Brlić-Mažuranić?
a) Nepoznati dječak b) Čudnovate zgode šegрта Hlapića c) Poljski miš
- Kako se zove morski rak koji je kraljevski savjetnik i pokušava paziti na Ariel u filmu *Mala sirena*?
a) Sebastijan b) Slavko c) Silvio
- Koje čarobno piće daje gumenim medvjedićima moć da skaču nevjerojatno visoko?
a) sok od lubenice b) sok od gumi bobica c) sok od jabuke
- Koji se poznati lik iz filma *Aladin* skriva unutar čarobne svjetiljke?
a) leptir b) duh iz svjetiljke c) skakavac
- Tko je u filmu *Pinokio* imao ulogu Pinokijeve službene savjesti i vodio ga kroz njegove pustolovine?
a) rak b) cvrčak c) miš
- Kako se zove patuljak u *Snjeguljici* koji nema bradu i ne govori nijednu riječ?
a) Glupko b) Ljutko c) Srećko

Rješenja:

10. – a, 9. – b, 8. – b, 7. – b, 6. – a, 5. – b, 4. – b, 3. – a, 2. – c, 1. – b

Prvi Pomurski glazbeni festival

Glazba je oduvijek bila duboko utkana u svakodnevni život pomurskih Hrvata. Pomurska popevka prenosila se s koljena na koljeno, a i danas je čujemo na kulturnim manifestacijama u originalu ili obradi. Pomurski glazbeni festival, prvi put priređen u Serdahelu 9. kolovoza, nastao je radi okupljanja glazbenih sastava i glazbenika koji su podrijetlom iz mjesta. Spojio je tradiciju i moderni izričaj pomurske glazbene baštine te popularne hrvatske pop-glazbe. Publika u Serdahelu imala je priliku uživati u bogatom i raznolikom programu – pozornicom su odjekivali dobro poznati zvuci u izvedbi Tamburaškog sastava „Pomurske žice“, Tamburaškog sastava „Stoboš“, bendova Lebux, Mura, Play, Gyémánt (Dijamant), Pacsíták (Slavuji), Cover te Anite Grašić i Roka Kolarića iz Međimurja. Priredba je nastala u suradnji s Udrugom za gospodarski, ruralni i turistički razvoj „Ruralne vrijednosti“ i Udrugom za hrvatsko-mađarsku suradnju HOMA odnosno Mjesnom samoupravom Serdahela.

Prvi Pomurski glazbeni festival nastao je radi slavljenja zajedničke pomurske baštine te predstavljanja novih, mladih snaga glazbenika koji prenose hrvatsku glazbenu kulturu. Okupljene i sve izvođače pozdravili su organizatori Zoltan Stricz, zamjenik predsjednika Udruge za gospodarski, ruralni i turistički razvoj „Ruralne vrijednosti“, i Zorica Lukač Puklavec, predsjednica Udruge za hrvatsko-mađarsku suradnju HOMA. Naglasili su važnost očuvanja i njegovanja vlastitih vrijednosti i njihova prenošenja na mlade naraštaje.

U Pomurju većinom je bila tradicionalna puhačka glazba, no sviralo se i na harmonici, citeri i cimbalu. Stariji ljudi još se sjećaju svirača koji su na tim instrumentima svirali zabave i svadbe, a od njih živi još samo nekoliko svirača Benda Lebux koji su se za tu prigodu okupili. Bio je to posebno emotivan trenutak za starije generacije.

„Već je prošlo ober pedeset let kak su oni svirali v balo, a mi smo plesale. Bila su to lepa vremena. Najboli bal je bil da je Lebux sviral. Ve se zmislimo kak smo se prepravljale za bal. Celu subotu smo kopale v gorica, a da smo došle dimo već nismo bile trudne (umorne), hapile smo frizuru delati, šminku pak lepe halije i dišle v bal“, prepovedale su umirovljenice iz Serdahela na glazbenom festivalu.

Naš Stjepan Prosenjak ili Štefo, kako ga zovu pomurski Hrvati, jedan je od dvojice živućih glazbenika iz benda Lebux te cijeli život svira harmoniku i klavijature. No kako sam kaže, zlatno doba Lebuxa bilo je prije 50 godina. „Leta su prošla, mi smo samo z Ferijom živi od onih mužikaša koji su svirali vu Serdahelu, Sumartonu i Mlinarcima. Ve smo složili benda tak kaj od negdašnjih pokojnih svirača z nami svira sin i vnokek. Išče bi zmalu svirati celu noć, tulko popevke znamo. To je najlepše kaj su ti mužikaši išče si bili z naših sela“, rekao je Štef Prosenjak.

Nakon njih slijedio je Mura band, čiji je voditelj Vilmoš Štric također rodom iz Serdahela. „Ja sam počeo svirati u KUD-u 'Mura' jer je jednom Štef Prosenjak slomio ruku i trebalo je pomoći u sviranju na harmonici. Znači prvo sam u KUD-u svirao, a poslije toga 1996. godine utemeljili smo Mura band. Janoš Čerčić nas je sponzorirao, kupio nam instrumente i tako smo krenuli. Mi smo dosta toga naučili od benda Lebux jer tada nije bilo interneta, nego smo prepisivali tekstove pjesama. Mislim da u životu i u karijeri treba i sreća. Kad smo mi svirali prvi put svadbu, tad su nas pozvali u Kanadu. To je bio za nas velik doživljaj. Nismo mi profesionalci, svatko ima svoj

Tamburaški sastav „Pomurske žice“

posao. Sviranje nam je hobi. Vrlo volimo hrvatsku pop-glazbu, a i narodnu, i hvala Bogu često nas i prose za sviranje. Drago nam je da smo imali priliku nastupiti u svome rodnom mjestu.“

U Mura bendu sviraju i pjevaju dva Hrvata rodom iz Serdahela, a tako i u mlađem bendu pod imenom Gyémánt Band, odnosno u Cover Bandu, a u drugima – u Play Bandu, Duetu Pacsíták te u duetu Anite Grašić – po jedan član podrijetlom iz Serdahela. Svi oni sviraju popularnu hrvatsku pop-glazbu iako među onima gdje je samo jedan član hrvatskog podrijetla već slabo govore hrvatski jezik.

Festival je spojio tradiciju s modernim, pa su tako narodni izričaj ponudili Tamburaški sastav „Pomurske žice“ i Tamburaški sastav „Stoboš“, među čijim su članovima svi podjednako pripadnici hrvatske pomurske mladeži. Za njihovo utemeljenje zaslužne su hrvatske samouprave Serdahela i Velike Kaniže.

Na festival je s desne obale Mure autentičnu narodnu međimursku glazbu donio Roko Kolarić, dječak iz Donjeg Kraljevca koji je hrvatskoj javnosti poznat po sjajnom nastupu u popularnom televizijskom showu Supertalent. Mladi Roko svojim je snažnim vokalom i nevjerojatnom emocijom doslovno očarao pomursku publiku. Poseban obol nastupu dao je učitelj glazbe Krunoslav Lajtman, koji je Roka pratio na tradicionalnom instrumentu – cimbulama.

Na Pomurskom glazbenom festivalu pomurska hrvatska zajednica disala je kao jedno, ponosna na svoju prošlost i nadarene ljude koji čuvaju pomursko nasljeđe. Oduševljena publika i organizatori već su počeli planirati drugi Pomurski glazbeni festival.

Beta

Prvo prekogranično natjecanje ribiča u organizaciji Hrvatske samouprave Vršende

U organizaciji Hrvatske samouprave Vršende 21. kolovoza na jezeru Három kívánság u Töttösü (Titošu) održano je prvo natjecanje ribiča, koje je okupilo brojne ljubitelje ribolova iz Baranje i šire. Među sudionicima bile su i ekipe iz matične domovine, tri ekipe iz Topolja i jedna iz Belog Manastira, a natjecali su se i ribiči iz Mohača, Vršende, Surdukinja, Pečuha, Mišljena, Šeljina, Barče i okolnih mjesta.

Nakon ranog jutarnjeg okupljanja i hranjenja ribe natjecanje je počelo u dobrom raspoređenju. Organizatori su za sve sudionike pripremili doručak, a nakon završetka natjecanja uslijedilo je mjerenje i vaganje ulova.

Posebno je lijepo bilo vidjeti velik broj mladih natjecatelja koji su u ribolovu sudjelovali sa svojim roditeljima, bakama i djedovima. Upravo je cilj ovakvih susreta približiti ribolov najmlađima i potaknuti ih na druženje u prirodi.

Među vršendskim ribičima ima iskusnih natjecatelja koji sudjeluju na brojnim ribolovnim natjecanjima koja organiziraju hrvatske udruge u Baranji i šire, ali su redoviti gosti i na natjecanjima svojih prijatelja u Topolju, među ostalim i na tradicionalnoj Somijadi. To su među ostalima i Ivo Balatinac i njegov sin Mate. Zanimljivo je kako su na natjecanju sudjelovala i brojna djeca, njih šestoro s ribičkim štapom u rukama. Najbolja među djecom bila je Franka Knežević. Među odraslima pobijedila je ekipa Ivice Kovačevića (Vršenda – Mohač), drugo mjesto osvojila je ekipa Žabica iz Belog Manastira.

Nakon proglašenja rezultata uslijedio je zajednički ručak, a za glazbeni ugođaj tijekom druženja pobrinuo se Tamburaški sastav „Misija“. Sponzor natjecanja bio je ŠRK „Žabica“ iz Belog Manastira.

Iz ŠRK-a „Žabica“ ističu kako tijekom godine organiziraju različite programe, među kojima su mala škola ribolova i dvodnevni ribolovni kampovi za djecu. Za sudjelovanje, kažu, najvažnije je imati dobru volju,

stolicu i čuvaricu za ribu, a ovisno o vremenskim prilikama dobro dođe i suncobran.

Na natjecanju su sudjelovale tri ekipe ŠRD-a „Linjak“ iz Topolja, koji je organizator tradicionalne Puškaš Somijade. Predsjednik Velibor Knežević, dopredsjednik Stjepan Majer i član Boško Bole Čanak zahvalili su Hrvatskoj samoupravi Vršende na pozivu i odličnoj organizaciji izrazivši želju da se susret ponovi i dogodine.

Prvo vršendsko ribolovno natjecanje tako je proteklo u znaku sportskog nadmetanja, druženja, prijateljstva i dobre zabave, a sudeći prema zadovoljstvu sudionika, već je sad jasno da će dobiti svoj nastavak.

Ove godine slijedilo je nekoliko ribolovnih susreta, među kojima je 30. kolovoza Prekogranični susret ribiča KUP – ribičko natjecanje na natjecateljskoj stazi „Kup Linjak“ na Topoljskom Dunavcu. Susreti dodatno povezuju ribiče iz Vršende, Baranje i matične domovine te potvrđuju kako ribolov postaje sve važniji dio zajedničkog druženja i suradnje.

Branka Pavić Blažetin

U Dombóváru se kuhao lečo u gotovo trideset kotlića

Prvog vikenda rujna u Dombóváru je održan Dőry Lecsófesztivál, koji je i ove godine protekao u izvrsnom raspoređenju uz primamljive mirise, dobro druženje i, naravno, mnoštvo ukusnog leča. U gotovo trideset kotlića istodobno se kuhalo jedno od najpoznatijih mađarskih jela, a svoje su kuharsko umijeće odmjerile brojne ekipe. Festival je okupio više od 500 sudionika, a i ove je godine uspješno sudjelovala ekipa Hrvatske samouprave Dombóvára predvođena predsjednicom Izabellom Börcsök.

Na poziv Grada Dombóvára odazvali su se sportski klubovi i organizacije, civilne zajednice te obrazovne i odgojne ustanove. Zadatak ekipa bio je pripremiti lečo u kotliću prema vlastitom receptu. Dok su se neki držali tradicionalnih okusa, drugi su svojim jelima dodavali posebne sastojke i tako stvarali vlastite, jedinstvene inačice popularnog mađarskog specijaliteta.

Dőry Lecsófesztivál nije samo gastronomsko natjecanje, nego podsjeća i na jedan važan dio gospodarske prošlosti Dombóvára. Manifestacija se prisjeća vremena kad je početkom prošlog stoljeća u gradu djelovala tvornica konzervi. Tvornica Dőry osnovana je 1910-ih godina, a jedno od naj-

uspješnijih razdoblja doživjela je tijekom Prvoga svjetskog rata. Prema sjećanjima Jenőa Dőryja, u tvornici je 1923. godine već radilo oko 150 ljudi, a njezini proizvodi nisu se plasirali samo na mađarsko tržište nego su se izvozili i u Europu te Južnu Ameriku.

Tvornica je prestala s radom nakon Drugoga svjetskog rata, a članovi obitelji Dőry raselili su se. Izvorni recept za lečo koji se nekoć pripremao u tvornici nije sačuvan, no prema riječima Jenőa Dőryja, lečo je i danas omiljeno jelo u obitelji.

Gradonačelnik Dombóvára Szilárd Pintér istaknuo je kako je prije tri godine, 2023., s obitelji sklopljen ugovor zahvaljujući kojem festival službeno može nositi ime Dőry.

„Drago mi je što su i oni ponosni na to što u Dombóváru održavamo ovaj festival. Vrlo je važno da u manifestaciju možemo uključiti gradske civilne organizacije, sportske klubove i ustanove“, naglasio je gradonačelnik. Pripremljena jela ocjenjivao je stručni žiri na čelu s Róbertom Bedeom, majstorom kuharstva s Paprika TV-a, a u ocjenjivanju su mu se pridružili Jenő Dőry i István Klotz.

Dőry Lecsófesztivál tako je ponovno spojio gastronomiju, druženje i kulturnu baštinu Dombóvára podsjećajući na gospodarsku povijest grada i tradiciju koja se i danas prenosi novim generacijama.

Branka Pavić Blažetin

Opraštamo se od BARTOSA GYULE

S tugom se opraštamo od Bartosa Gyule (1947. – 2026.), koji je nakon duge bolesti preminuo u 79. godini života.

Njegovo ime i djelovanje neraskidivo su povezani s kulturnim životom Narde. Generacijama je približavao narodnu umjetnost te nesebično prenosio svoje znanje svima kojima je stalo do očuvanja hrvatske kulture, tradicije i baštine.

Iza njega nisu ostali samo plesni koraci i melodije nego i dragocjeno nasljeđe koje je desetljećima povezivalo ljude, jačalo osjećaj zajedništva i spajalo generacije. Svojim radom ostavio je trag u kulturnom životu Narde i među svima koji su imali priliku upoznati ga i učiti od njega.

Sa zahvalnošću ćemo čuvati uspomenu na Bartosa Gyula i na sve što je učinio za njegovanje, očuvanje i promicanje hrvatske kulture u Nardi.

Obitelji izražavamo iskrenu i duboku sućut. U trenucima tuge ostaje nam zahvalnost za život i djelo čovjeka koji je svojim radom čuvao ono što su mu povjerile generacije prije njega.

Njegovu ćemo uspomenu čuvati s poštovanjem i ljubavlju.

Mjesna samouprava Narde

Selurinc Lobby Party

Južno Podunavlje prema brojnim gospodarskim i društvenim pokazateljima i danas pripada među najzaostalije regije u zemlji. Upravo zato posebno su važne sve prigode na kojima donositelji odluka, članici lokalnih samouprava i predstavnici gospodarskog života mogu zajednički promišljati o problemima, mogućnostima i potrebnim razvojnim projektima u regiji.

Jedna je od takvih priredbi i Lobby Party u Selurincu. Davno ga je pokrenuo tadašnji gradonačelnik Selurinca Marko Győrvári i on traje i danas te se održava svakog drugog petka u rujnu. Tako je bilo i ove godine 11. rujna. Marko Győrvári bio je i na ovogodišnjem 25. sajmu kao jedan od glavnih organizatora i pomoćnik gradonačelnici Sári Vörös i njezinu organizacijskom timu.

i poticanje uzajamne suradnje. I ovoga puta jedno od zapaženijih izlaganja bilo je izlaganje Grada Virovitice, koji se predstavio svojim štandom, a našao se tu i štand Hrvatske samouprave Selurinca.

Selurinc Lobby Party zatvorena je manifestacija na koju se ne može doći bez poziva, a i ovoga puta poziv su dobili zastupnici u Mađarskom parlamentu, gradonačelnici,

Gradonačelnica Sára Vörös pozdravlja okupljene

Kako ističe gradonačelnica Vörös, ovo je jedan od najvažnijih susreta predstavnika javnog i političkog života regije. Prostor selurinčkog sajma bio je ispunjen štandovima, mirisima, susretima, razgovorima i veseljem unatoč jutarnjim prijetecim oblacima koji su se tijekom dana razili na sve strane.

Tijekom 25 godina cilj je ostao isti – stvoriti priliku za dijalog, usuglašavanje interesa

čelnici poduzeća i organizacija te predstavnici gospodarskog, obrazovnog, znanstvenog, državnog i crkvenog života i drugi prijatelji Selurinca, među njima i vaša glavna i odgovorna urednica.

Na poziv se odazvao i predsjednik Hrvatske državne samouprave Silvestar Balić.

Branka Pavić Blažetin

ŠAROŠ – Hrvatska samouprava Šaroša pozvala nas je na svetu misu 12. srpnja uz marijanski blagdan i seosko crkveno proštenje. Svetu misu pjevao je Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha.

Svetu misu služio je mjesni župnik Župe Mišljen József Kovács, kojoj pripadaju mnoga sela u kojima žive Hrvati: Ata, Lotar, Udvar, Pogan, Šaroš, Mišljen, Semelj, Sukit te Egerág, Kisherend i Peterd.

Misa je održana na mađarskom jeziku uz hrvatske pjesme na pričest, na kraju i između dvaju čitanja (sve su ostale pjesme bile na mađarskom jeziku). Poslije mise priređen je mali program u organizaciji mjesne i hrvatske samouprave.